

A photograph of a study desk in a library. On the desk are several books, a laptop displaying an economics chart, a notebook with handwritten notes, and a pair of glasses. The background shows bookshelves filled with books.

Силабус дисципліни «Економічна теорія»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ · БАКАЛАВР · ОП
«ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В ІКС»

120

Годин загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС відповідно до
стандарту

4

Змістовних модулів курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Економічна теорія

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

ОП: Організація захисту інформації в ІКС

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки курсу

Мета дисципліни

Дисципліна «Економічна теорія» формує у студентів спеціальності «Комп'ютерна інженерія» систему знань, умінь і навичок щодо фундаментальних закономірностей функціонування економіки на мікро- та макрорівнях. Курс спрямований на розуміння ринкових механізмів, економічної поведінки суб'єктів господарювання, державного регулювання економіки та міжнародних економічних відносин з урахуванням сучасних умов цифрової трансформації та інформаційного суспільства. Опанування дисципліни сприяє формуванню економічного мислення майбутніх фахівців з інформаційної безпеки та комп'ютерної інженерії.

Форми навчання

- Лекції — 30 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 60 годин

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання економічної інформації: виявлення закономірностей ринкового середовища, порівняння економічних моделей та механізмів, формування обґрунтованих висновків щодо господарської діяльності суб'єктів економіки. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних матеріалів та економічних розрахунків.

Здатність до усної та письмової фахової комунікації: чітко пояснювати економічні явища та процеси, аргументовано обґрунтовувати рішення у сфері економічної діяльності. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час виконання практичних завдань.

- Аналізувати економічні процеси та явища на мікро- і макрорівнях
- Планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів
- Коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками
- Брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей економічних процесів, місця економічної теорії в системі наукових знань фахівця з комп'ютерної інженерії та захисту інформації. Знання ключових категорій, законів і механізмів функціонування ринкової економіки, вміння застосовувати їх у практичній аналітичній діяльності.

Здатність застосовувати інструментарій економічного аналізу для оцінювання ринкової кон'юнктури, ефективності господарської діяльності підприємств та макроекономічної ситуації, зокрема у сфері IT-індустрії та ринку кібербезпеки.

- Характеризувати економічну систему та її складові елементи
- Аналізувати механізми функціонування ринку та конкуренції
- Застосовувати методи мікро- та макроекономічного аналізу
- Оцінювати вплив державної політики на економічні процеси
- Аналізувати тенденції цифрової економіки та IT-ринку

Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових понять економічної теорії: економічна система, ринок, попит, пропозиція, рівновага, еластичність, ВВП, інфляція, безробіття, грошово-кредитна та фіскальна політика. Характеризувати економічні школи та концепції, що визначають сучасну економічну думку та економічну політику.

2

Аналіз та оцінювання

Аналізувати ринкові структури та поведінку фірм в умовах різних типів конкуренції, виявляти чинники, що визначають попит і пропозицію на ринках товарів, праці та капіталу. Оцінювати ефективність державних заходів економічної політики та їх наслідки для суспільства.

3

Застосування знань

Застосовувати методи мікро- та макроекономічного аналізу для дослідження економічних явищ, зокрема у сфері цифрової економіки, IT-індустрії та ринку послуг з інформаційної безпеки. Розраховувати макроекономічні показники, аналізувати економічні цикли та прогнозувати тенденції розвитку економіки.

4

Комунікація та рефлексія

Аргументовано викладати власну позицію щодо економічних проблем та шляхів їх вирішення в конкретних умовах розвитку цифрової економіки. Формувати економічне мислення та розуміння взаємозв'язку між економічними процесами і розвитком IT-сектору та сфери кібербезпеки.

Модуль 1. Основи економічної теорії та мікроекономічний аналіз

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1

Предмет і метод економічної теорії. Економіка як наука та господарська діяльність. Предмет, функції та методи економічної теорії. Основні школи та напрями економічної думки: меркантилізм, класична політична економія, маржиналізм, кейнсіанство, монетаризм, інституціоналізм. Значення економічної теорії для фахівців з комп'ютерної інженерії та захисту інформації.

Тема 1.2

Економічна система та відносини власності. Сутність та структура економічної системи суспільства. Типи економічних систем: традиційна, командно-адміністративна, ринкова, змішана. Власність як економічна категорія: форми та трансформація відносин власності. Приватизація та роздержавлення в умовах перехідної економіки України.

Тема 1.3

Ринковий механізм: попит, пропозиція та рівновага. Ринок: поняття, функції, структура та види. Попит і закон попиту, чинники зміни попиту. Пропозиція та закон пропозиції, чинники зміни пропозиції. Ринкова рівновага та механізм її встановлення. Еластичність попиту та пропозиції. Ціноутворення на ринку.

Тема 1.4

Теорія споживача та поведінка фірми. Споживчі переваги та корисність. Бюджетне обмеження та рівновага споживача. Теорія виробництва: виробнича функція, ізокванта, ізокоста. Витрати виробництва у короткостроковому та довгостроковому періодах. Доходи та прибуток фірми. Ефект масштабу виробництва.

Модуль 2. Ринкові структури та ринки факторів виробництва

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1

Конкуренція та ринкові структури.

Досконала конкуренція: умови та рівновага фірми. Монополія: виникнення, поведінка та регулювання. Монополістична конкуренція та олігополія: ознаки та моделі поведінки. Антимонопольне регулювання в Україні та ЄС. Конкуренція на ринку ІТ-послуг та кібербезпеки.

Тема 2.2

Ринки факторів виробництва. Ринок праці: попит та пропозиція праці, рівновага, заробітна плата та її форми. Ринок капіталу: позиковий відсоток, інвестиції та їх ефективність. Ринок землі та земельна рента. Людський капітал та його значення у цифровій економіці. Ринок ІТ-фахівців в Україні та світі.

Тема 2.3

Провали ринку та роль держави в економіці. Зовнішні ефекти (екстерналії): позитивні та негативні. Суспільні блага та асиметрія інформації. Провали ринку як підстава для державного втручання. Функції держави в ринковій економіці. Економічна роль держави у цифровій трансформації та регулюванні кіберпростору.

Модуль 3. Макроекономіка: основні показники та державна політика

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.1

Макроекономічні показники та національні рахунки. Система національних рахунків (СНР). ВВП: поняття, методи вимірювання. Номінальний та реальний ВВП, дефлятор. Показники рівня життя та якості добробуту. Структура ВВП України, роль IT-сектору у формуванні ВВП. Відкрита економіка та платіжний баланс.

Тема 3.2

Макроекономічна нестабільність: безробіття та інфляція. Зайнятість і безробіття: види, вимірювання, наслідки. Закон Оукена. Інфляція: сутність, причини, види та соціально-економічні наслідки. Крива Філіпса та взаємозв'язок інфляції та безробіття. Антиінфляційна політика. Особливості інфляційних процесів в умовах воєнного стану в Україні.

Тема 3.3

Фіскальна та грошово-кредитна політика держави. Державний бюджет: доходи, видатки, дефіцит та державний борг. Фіскальна (бюджетно-податкова) політика: інструменти та механізми. Гроші та грошова система. Банківська система та НБУ. Грошово-кредитна (монетарна) політика: цілі та інструменти. Фінансування оборонного сектору та підтримка IT-сфери в умовах воєнного стану.

Модуль 4. Економічне зростання, цифрова економіка та міжнародні відносини

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.1

Економічне зростання та економічні цикли. Поняття, типи та чинники економічного зростання. Моделі економічного зростання. Економічний цикл: фази та причини циклічності. Антициклічна економічна політика. Технологічний прогрес як ключовий чинник довгострокового зростання. Роль IT-інновацій та кібербезпеки у забезпеченні стійкого розвитку.

Тема 4.2

Цифрова економіка та економіка знань. Сутність та ознаки цифрової економіки. Цифрові платформи та їх вплив на ринкові відносини. Економіка даних: інформація як економічний ресурс. Кіберзагрози та їх економічні наслідки для бізнесу і держави. Ринок послуг з кібербезпеки: структура, обсяг, тенденції. Економічна безпека держави в цифрову епоху.

Тема 4.3

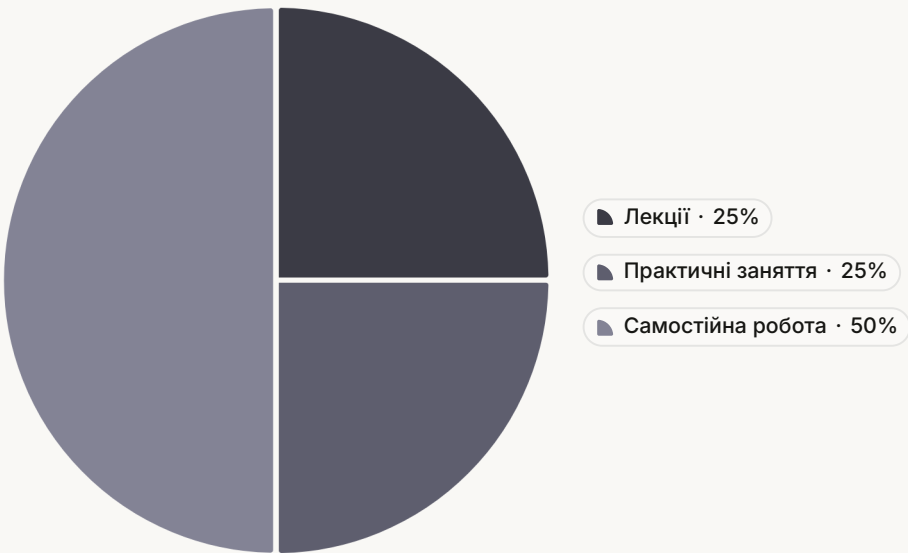
Міжнародна економіка та глобалізація. Міжнародна торгівля: теорії та сучасні тенденції. Торговельна політика держави: вільна торгівля та протекціонізм. Міжнародний рух капіталу та прямі іноземні інвестиції. Глобалізація і регіоналізація світового господарства. Євроінтеграція України та перспективи для IT-сектору. Міжнародні стандарти цифрової торгівлі та економіки.

Тема 4.4

Економіка підприємства та підприємництво у сфері IT. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки: організаційно-правові форми. Підприємництво: сутність, функції, види. Стартапи та інноваційне підприємництво у сфері IT та кібербезпеки. Фінансова діяльність підприємства: доходи, витрати, рентабельність. Оцінка економічної ефективності IT-проектів та проектів із захисту інформації.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Предмет і метод економічної теорії	2	2	4
	Тема 1.2 — Економічна система та відносини власності	2	2	4
	Тема 1.3 — Ринковий механізм: попит, пропозиція та рівновага	2	2	4
	Тема 1.4 — Теорія споживача та поведінка фірми	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Конкуренція та ринкові структури	2	4	4
	Тема 2.2 — Ринки факторів виробництва	2	4	4
	Тема 2.3 — Провали ринку та роль держави в економіці	4	4	6
Модуль 3	Тема 3.1 — Макроекономічні показники та національні рахунки	2	2	6
	Тема 3.2 — Безробіття та інфляція	2	4	6
	Тема 3.3 — Фіскальна та грошово-кредитна політика	4	2	6
Модуль 4	Тема 4.1 — Економічне зростання та економічні цикли	2	2	6
	Тема 4.2 — Цифрова економіка та економіка знань	2	2	8
	Тема 4.3 — Міжнародна економіка та глобалізація	2	2	4
	Тема 4.4 — Економіка підприємства у сфері ІТ	2	2	4
Разом		30	30	60

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год. — 25%):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год. — 25%):** відпрацювання навичок, розв'язання задач, аналіз економічних ситуацій
- **Самостійна робота (60 год. — 50%):** поглиблене вивчення, підготовка завдань та аналітичних матеріалів

📖 Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно опрацьовувати економічну літературу, аналітичні матеріали та статистичні дані.

Самостійна робота студентів та методи викладання

Форми самостійної роботи

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за навчальними підручниками з економічної теорії, мікроекономіки та макроекономіки, науковими статтями у фахових виданнях. Конспектування ключових положень, порівняння підходів різних економічних шкіл та авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо розрахунку мікро- та макроекономічних показників, дослідження ринкової кон'юнктури у сфері ІТ та кібербезпеки, підготовка аналітичних записок з актуальних питань цифрової економіки та економічної безпеки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Державна служба статистики (ukrstat.gov.ua), НБУ (bank.gov.ua), Мінекономіки (me.gov.ua). Аналіз статистичних даних, аналітичних звітів та наукових публікацій у сфері економіки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання теоретичного матеріалу, розв'язання задач; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів та визначень; систематизація знань перед контрольними роботами та іспитом.

Методи викладання

→ Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, графіків і прикладів з реальної господарської практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

→ Розв'язання задач

Обчислення мікро- та макроекономічних показників, побудова графіків попиту і пропозиції, аналіз рівноваги ринку; студенти виявляють закономірності та обґрунтовують висновки.

→ Кейс-стаді

Аналіз реальних економічних ситуацій з практики ІТ-компаній та ринку кібербезпеки; студенти виявляють економічні закономірності та пропонують обґрунтовані рішення.

→ Робота з економічними даними

Опрацювання статистичних матеріалів, економічних звітів, аналітичних доповідей; формування навичок аналізу економічної інформації та її застосування у практичній діяльності.

→ Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації економічної та статистичної інформації.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді, розв'язання економічних задач та участь у вирішенні кейсів з ринкового аналізу та цифрової економіки.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне практичне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, економічний аналіз, розрахунки показників, аналіз ринкової ситуації у сфері IT).

Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

Проводиться після кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання з усіх чотирьох модулів курсу. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

❏ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Організація захисту інформації в ІКС» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Навчальна та наукова література (2022–2024)

1. Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. Економічна теорія: навч. посіб. — Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. — 196 с.
2. Мащенко М. А., Бріль М. С., Кліменко О. М. та ін. Економічна теорія: навч. посіб. для самостійної роботи студентів / за заг. ред. М. А. Мащенко. — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. — 266 с.
3. Круш П. В. та ін. Основи економічної теорії: підручник. — Київ : Каравела, 2023. — 448 с.
4. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. С. Основи економічних знань: навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
5. Базилінська О. Я. Мікроекономіка: теорія та практика: навч. посіб. — Київ : Центр учбової літератури, 2022. — 352 с.
6. Задоя А. О., Петруня Ю. Є. Основи економіки: підручник. — Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2023. — 420 с.
7. Савченко А. Г. Макроекономіка: підручник. — Київ : ХНЕУ, 2022. — 448 с.
8. Філіпенко А. С. Міжнародна економіка: навч. посіб. — Київ : Академвидав, 2023. — 304 с.
9. Войнаренко М. П., Яловий Г. К. Цифрова економіка та нові моделі господарювання: навч. посіб. — Хмельницький : ХНУ, 2022. — 284 с.
10. Грищук Р. В., Даник Ю. Г. Основи кібернетичної безпеки: підручник. — Житомир : ЖНАЕУ, 2023. — 636 с.

Офіційні інтернет-ресурси

1. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Національний банк України. — URL: <https://bank.gov.ua/>
3. Міністерство економіки України. — URL: <https://www.me.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
7. Міністерство цифрової трансформації України. — URL: <https://thedigital.gov.ua/>
8. Науковий журнал «Економічний вісник університету» (ДВНЗ «ПДТУ»). — URL: <https://ev.nmu.org.ua/>

Рекомендована література охоплює видання **2022–2024 років** українських авторів відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення ОП «Організація захисту інформації в ІКС».